

A comparative study of the lived experience of women and men of the academic faculty of the effects and consequences of remote work and home quarantine during the Corona period

Bahareh Nasiri*

Ameneh Bakhtiari**

Abstract

The discussion has been about the comparative comparison of the lived experience of women and men of the academic faculty of the effects and consequences of remote work and home quarantine during the Corona period.

This phenomenological research has examined the lived experiences of 30 men and women faculty members of participating universities and research institutes with the aim of discovering and describing the effects and consequences of remote work and home quarantine during the Corona period. In order to collect data, the research used a semi-structured interview with a purposeful sampling method. The analysis process has been done in three macro levels.

Based on the findings of this research, some of the positive effects and outcomes among men and women include the strengthening of the Internet and digital culture, the revival of family tables and communication ethics among family members, the return of the high status of the family and the intellectual development of children, the increase resilience, Reduction of idle hours, distancing from work rigors, neutralizing the role of colleagues, familiarizing children with their parents' jobs,

* Associate Professor, Women and Family Studies Research Group, Humanities and Cultural Studies Research Institute (Corresponding Author), Tehran, Iran, Bn.nasiri@gmail.com

** Researcher, Research Women and Family Studies Research Group, Institute of Social Sciences, Research Institute of Humanities and Cultural Studies, Tehran, Iran, amene.bakhtiari@gmail.com

Date received: 15/10/2024, Date of acceptance: 16/11/2024

increasing research activities, time management, creating job opportunities without borders, feeling empathy and creating a virtual human chain. Some of the negative effects and consequences include increasing family tensions and anxiety, creating an imposed cost to the family's budget, creating burnout and increasing pressure of work and responsibility, increasing the level of expectations of family members, tension between work and home life, addiction to virtual space. , the existence of inappropriate support factors and the existence of everyday life and mental fatigue.

Keywords: Remote work, home quarantine, lived experience, women and men of academic staff, phenomenological approach.

Introduction

The discussion has been about the comparative comparison of the lived experience of women and men of the academic faculty of the effects and consequences of remote work and home quarantine during the Corona period.

Materials & Methods

This phenomenological research has examined the lived experiences of 30 men and women faculty members of participating universities and research institutes with the aim of discovering and describing the effects and consequences of remote work and home quarantine during the Corona period. In order to collect data, the research used a semi-structured interview with a purposeful sampling method. The analysis process has been done in three macro levels.

Discussion and Results

I Based on the findings of this research, some positive and negative effects and consequences were observed among men and women. Some of the positive effects and outcomes among men and women include the strengthening of the Internet and digital culture, the revival of family tables and communication ethics among family members, the return of the high status of the family and the intellectual development of children, the increase resilience, Reduction of idle hours, distancing from work rigors, neutralizing the role of colleagues, familiarizing children with their parents' jobs, increasing research activities, time management, creating job opportunities without borders, feeling empathy and creating a virtual human chain. Some of the negative effects and consequences include increasing family tensions and anxiety,

211 Abstract

creating an imposed cost to the family's budget, creating burnout and increasing pressure of work and responsibility, increasing the level of expectations of family members, tension between work and home life, addiction to virtual space. , the existence of inappropriate support factors and the existence of everyday life and mental fatigue.

Conclusion

Based on the findings of this research, male and female faculty members of universities and research institutes stated that in the context of the Corona pandemic, where all people are involved in this pandemic, a "sense of empathy" and a "virtual human chain" have been created between members of society. Some female and male faculty members have pointed out the negative effects and consequences of teleworking and home quarantine, such as increased family tensions and conflicts, the creation of individual and family crises such as psychological and emotional tensions, increased expectations from family members, feelings of mental exhaustion, etc. In a way, the women and men members of the faculty have tried to have a constructive encounter with this virus, despite its existence, positive and negative effects and consequences, by applying collective wisdom and common sense and adopting prudent measures.

Bibliography

- Ebrahimi, Marzieh (2019). Etiology of the Iranian family facing the Corona crisis, Iranian Social Issues Quarterly, Volume 1, Number 1, pp. 225-249. [in Persian]
- Eskandrian, Gholamreza (2019). Evaluating the consequences of the corona virus on lifestyle (with an emphasis on the cultural consumption pattern). Assessment of social impacts, (special paper on the consequences of the outbreak of the Corona virus- Covid 19), 65-85. [in Persian]
- Brock, R. L., and Lifer, L.M. (2020). Family Science in the Context of the COVID- ۱۹Pandemic: Solutions and New Directions Family Process, 59(3), 1007-1017. [in Persian]
- Boudelai, Hassan (2016), Phenomenological Research Method, Tehran, Sociologists Publishing. [in Persian]
- Taj Bakhsh, Gholamreza (2019). Analysis of the new lifestyle in the post-corona era. Strategic studies of public policy, 10(35), pp. 340-360. [in Persian]
- Tafelty, Kim, Starr, Karen (2016). "Women Academics and Work-Life Balance: Gendered Discourses of Work and Care: Women Academics and Work-Life Balance", Work and Organization in Gender, 23(5) September . [in Persian]

- Thorn, Alan (2017). *New Paradigm*, translator, Salman Sadeghizadeh, Tehran: Scientific and Cultural Publications[.in Persian]
- Hariri, Najala (2016). *Principles and methods of qualitative research*, Tehran: Islamic Azad University-Research Sciences Unit.[in Persian]
- Dam, Lina and Doftdar, Sadhir (2012) "Work-life balance by female faculty members: the conundrum within", *KIIT Journal of Management*, Volume ٨. (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2254305). [in Persian]
- Davoudi, Marzieh, Shamsi, Moradi (2017), Identifying factors affecting work-life balance in women, *Zan Va Farhang Quarterly*, Volume10, Number 38. [in Persian]
- Rabbani Khorasgani, Ali, Elahi Dost, Saeeda and Fareshta Kisarieh, Najafabadi (2012). "A phenomenological study of the lived experience of female managers in Isfahan". *Applied Sociology Quarterly*. Year 24, Number 4 (52): 19-42.
- Rahmani, Jabar (2019). *Corona travel, why do people travel?*, a collection of essays on the cultural and social dimensions of the coronavirus crisis in Iran, Institute of Cultural and Social Studies of the Ministry of Science, Research and Technology. [in Persian]
- Rostgarkhald, Amir (2013). *Family, Work and Gender*, Tehran: Public Relations Publications of the Women's Cultural and Social Council. [in Persian]
- Shadi Talab, Jhaleh and Ebrahimpour, Samaneh (2016). Narrating the experiences of women in promoting the professorship in Iranian universities. *Social welfare scientific-research quarterly*. Journal 17(66): 53-106. [in Persian]
- Azizi, Forough (2014). The lived experience of women's management in a patriarchal society. *Iran Newspaper*, No. 495, No. D. [in Persian]
- Alavipour Rafsanjan, Azita; Abdi, Ruqiya and Ghaznavi, Ismat (2019). Examining mental health and the prevalence of psychological disorders in mothers with school children in the Corona crisis, *new achievements in humanities studies*, third year, number 29, pp. 34-39. [in Persian]
- Aliabadi, Shima, Daneshvar, Sahar, and Qasimpour, Fatemeh (1400). A phenomenological study of the Iranian family's lived experience during the Corona quarantine period, *Iranian Social Issues Journal*, Volume 12, Number 1, pp. 33-61. [in Persian]
- Fazli, Nemat A. (2019). (2019). *Culture and disaster; Anthropological Essays on Collective Tragedies in Iran*, Tehran: Farhameh Publishing.[in Persian]
- Fakuhi, Naser (2019). *The Age of Corona, Cultural Reflections on the Corona Virus*, Pars Blue Institute, Paul Firouzeai Publishing House. [in Persian]
- Casper, WG, Waziri, H, Wayne, J. H., De Howe, S., & Greenhouse, J. (2018). The jungle-jungle of work-non-work balance: A comprehensive and meta-analytic review of its meaning and measurement, *Journal of Applied Psychology*, 103(2), 182-214.. [in Persian]
- Karimi, Abdulazim (2019). *Coexistence with Corona, a different look at post-corona life*, Tehran: Sabrin Publishing.[in Persian]
- Karimi, Abdulazim (1401). *Facing the post-Corona crisis*, Tehran: Qadiani Publishing. [in Persian]

213 Abstract

- Alexander, J. (2004) 'Towards a Theory of Cultural Trauma', in Irman, Ron, Cultural Trauma and Collective Identity. Berkeley, CA: University of California Press, pp1-30. [in Persian]
- Kluwer, L., Lockman, J.M., Scherer, L., Wessels, I., Krug, E., Rakotumalala, S., and MacDonald, K. (2020). Parenting in the Time of COVID-19. *Lancet*, 395 (10231). [in Persian]
- Gao, J., and Tsai, L. (2020) Into the Virtual World: Social Isolation and Coping During the COVID-19 Pandemic as Single Women Living Alone. *Gender, Work and Organization*, 27(5), 754-762.[in Persian]
- Grossi, Saeeda and Mohammadi Daulatabad, Khadija (2010). Explaining the lived experience of drug-addicted women from the phenomenon of addiction, *Zan va Jamia magazine (Sociology of Women)*, Volume 2, Number 1, pp. 55-75.[in Persian]
- Gilan, Umm al-Banin (2015). Lived experiences of female managers in Golestan province. Strategic Council of Educated Women of Golestan. Women's health provincial conference, specialized publisher of Iranian conferences: Marja Danesh.[in Persian]
- Lee, J., Chin, M., and Song, M. (2020). How has COVID-19 changed family life and well-being in Korea? *Journal of Comparative Family Studies*, 51(3-4), 301-313.[in Persian]
- Mostakas, C.A. (1994) *Phenomenological Research Methods* Thousand Oaks, CA: Sage Publications.[in Persian]
- Mendoza, DL, Benny, TM, Ganguly, R., Putina, R., Pirizi, C. S., Quackenbush, C., ... and Zhang, Y. (2021). The role of structural inequality on neighborhood-scale COVID-19 incidence in urban areas. *Covid*, 1(1), 186-202.[in Persian]
- Mirzaei, Mehdi and Nazarzadeh, Massoud (1400). Investigating the causes of the increase in domestic violence against women during the home quarantine days of the spread of the Corona epidemic and providing solutions to achieve women's citizenship rights in the post-corona period (case study: women of Ilam), *Journal of Civil Rights Studies*, Volume 5, Number 19, p. 243.[in Persian]
- Nasrabad, Hajieh Bibi (1401), the fields of conflict between job and family roles and coping strategies, *Women in Development and Politics Quarterly*, Volume 20, Number 1, Spring 1401. [in Persian]
- Vanderstop, Scott, (2009) *Research methods for everyday life. Combining quantitative and qualitative approaches* by John Wiley and Sons.[in Persian]

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مطالعه مقایسه تطبیقی تجربه زیسته زنان و مردان هیأت علمی از آثار و پیامدهای دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا

بهاره نصیری*

آمنه بختیاری**

چکیده

بحث در مورد مقایسه تطبیقی تجربه زیسته زنان و مردان هیأت علمی از آثار و پیامدهای دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا صورت گرفته است.

این پژوهش پدیدارشناسانه، تجارب زیسته ۳۰ نفر از زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های مشارکت کننده را با هدف کشف و توصیف چگونگی از آثار و پیامدهای دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا را مورد بررسی قرار داده است. تحقیق جهت گردآوری داده‌ها، از مصاحبه نیمه ساختارمند و با روش نمونه‌گیری هدفمند بهره برده است. فرایند تحلیل در سه سطح کلان انجام شده است.

بر اساس یافته‌های این پژوهش، برخی از آثار و پیامدهای مثبت در بین زنان و مردان شامل پررنگ شدن جایگاه اینترنت و فرهنگ دیجیتال، احیاء سفره‌های خانوادگی و اخلاق ارتباطی در میان اعضای خانواده، بازگشت جایگاه بالای خانواده و رشد فکری فرزندان، افزایش تاب‌آوری، کاهش ساعات باطل، فاصله گرفتن از سخت‌گیری‌های کاری، بی‌تأثیری نقش همکاران، آشنایی فرزندان با شغل والدین، افزایش فعالیت‌های پژوهشی، مدیریت زمان، ایجاد فرصت‌های شغلی بدون مرز، احساس همدلی و ایجاد زنجیره انسانی مجازی

* دانشیار گروه پژوهشی مطالعات زنان و خانواده، پژوهشکده علوم اجتماعی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، bn.nasiri@gmail.com

** پژوهشگر رسمی گروه پژوهشی مطالعات زنان و خانواده، پژوهشکده علوم اجتماعی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران، amene.bakhtiari@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۲۴، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۶

بوده است. برخی از آثار و پیامدهای منفی شامل افزایش تنش‌های خانوادگی و اضطراب، ایجاد هزینه تحمیلی به سبب هزینه‌های خانواده، ایجاد فرسودگی و فشار فزاینده کار و مسئولیت، افزایش سطح انتظارات اعضای خانواده، بروز تنش میان فضای کاری و زندگی در خانه، اعتیاد به فضای مجازی، وجود عوامل پشتیبانی نامناسب و وجود روزمرگی و خستگی روانی بوده است.

کلیدواژه‌ها: دورکاری، قرنطینه خانگی، تجربه زیسته، زنان و مردان هیأت علمی، رویکرد پدیدارشناسی.

۱. مقدمه و طرح مسئله

ورود «نابهنگام» و شاید هم «بهنگام» این «ویروس کرونا» به زندگی بشر قرن بیست و یکم، شرایطی را فراهم ساخت که ارکان بنیادین «زیست جهان» را دچار تغییر و تحول کرد. به طوری که ناگزیر افراد در جامعه بسیاری از عادات کاری، رفتاری و خانوادگی، رسوم و آیین‌های رایج خود را به کناری گذاشتند و مجبور گشتند «طرحی نو» را به کار گیرند. جهان احتمالاً آستان «گفتمان» و «دیدمان» جدیدی بود. با ظهور این ویروس آنچه برای ما «عادی» شده بود، باید غیرعادی می‌شد و آنچه «غیرعادی» بود باید عادی می‌شد (Kerimi, 2019, p. 11). از این منظر افراد در جامعه ناگزیر باید سبکی دیگر برای مدیریت زندگی کاری و خانوادگی خود برمی‌گزیدند که با شرایط جدید (جامعه بحران‌زده از کرونا) هم‌خوان و همراه باشد و ناگزیر از سر سازگاری با شرایط جدید، شرایط زیست و طرز فکر خویش را تغییر دهند. این موقعیت و حالت را جفری الکساندر «ترومای فرهنگی» (Cultural Trauma) می‌نامد (Alexander, 2004, ص. 12). جفری الکساندر، نظریه‌پرداز ترومای فرهنگی، استدلال می‌کند که در موقعیت «ترومای فرهنگی» روابط جدیدی میان ساختارها، سیستم‌ها، مفاهیم و کنش‌ها برقرار می‌شود. در چنین موقعیتی «مسئولیت اجتماعی» و «کنش سیاسی» معنا، هویت و هستی تازه‌ای پیدا می‌کند و افراد و سازمان‌ها ناگزیر باید متناسب با این موقعیت سازوکارها و عملکردهای خود را بازتعریف و ارائه کنند. ترومای فرهنگی امری طبیعی نیست، بلکه «برساخته‌ی اجتماعی» است که از نحوه‌ی معنادهی، چینش و ترکیب و قرارگیری رخدادها در کنار هم ایجاد می‌شوند. از سوی دیگر، با شیوع ویروس کرونا در جهان و کشور، ایده قرنطینه خانگی و دورکاری، در عمل مبتنی شد تا از طریق کاهش مناسبات و تماس‌های بین انسان‌ها، این ویروس و اپیدمی آن مهار و کنترل

گردد که این امر منجر به تغییر الگوهای ارتباط و همبستگی گردید. فردیناند تونیس دو مفهوم گماینشافت (اجتماع) و گزلفاشت (جامعه) را برای تفکیک این الگوهای ارتباط و همبستگی استفاده کرده است (Rahmani, 2019, p. 57). حال با قرنطینه خانگی و دورکاری، روابط گماینشافتی یا اجتماع گونه در جامعه پررنگ تر شده است. به علاوه، فرصتی برای تمرین زیستن در خانه‌ای که از طریق آن دورکاری صورت می‌گیرد، فراهم شده است. هم‌چنین، علاوه بر کارهای معمول و روزمره خانگی، وظایف شغلی از طریق دورکاری در محیط خانه بسیار بیشتر شده و وقت و انرژی مضاعفی را ابتدا برای زنان شاغل و سپس مردان شاغل می‌طلبد؛ زیرا قرنطینه خانگی و دورکاری، مرزهای بین فضای کاری و زندگی در خانه و هم‌چنین مرز میان وظایف شغلی و انجام وظایف خانه را از بین برده است.

هم‌چنین، در این شرایط، زنان و مردان دانشگاهی و عضو هیأت علمی به خاطر برخورداری از تحصیلات تخصصی پیشرفته در دانشگاه‌ها به امر آموزش و پژوهش و در پاره‌ای از موارد به فعالیت‌های اجرایی و مدیریتی می‌پردازند، اما آنان مانند سایر افراد شاغل با مسائل و مشکلاتی مواجه هستند؛ اما اقتدار دانش و آگاهی به عنوان دستاورد دهه‌های اخیر در زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهش‌ها، پیامدهایی را در دایره فهم اجتماعی و خانوادگی آنان از موقعیتشان نمایان کرده است. آنان برحسب شغل خود، با آگاهی یافتن و آگاهی دادن به ضرورت نقش متفاوت، خلاقانه و پررنگ خویش، می‌توانند از خامی‌های محض بین ابزارگرایی و جبرگرایی بیرون آمده و با توجه به بنیادهای آشکار و پنهان اثرگذار ویروس کرونا، از تسلیم منفعلانه در برابر آثار خانوادگی، اجتماعی، فرهنگی این بحران و بی‌مسئولیتی دور مانده و فعالانه تمامی انواع تلاش خود را برای تبدیل به سوژگی و تغییر تأثیرهای آن داشته باشند. از این رو، ضروری است در مورد آثار و پیامدهای مثبت و منفی ورود ویروس کرونا و شیوع آن در کشور بیشتر و بیشتر تأمل داشته باشیم تا اولاً درک دقیق‌تر و مناسب‌تری نسبت به این بحران به دست آوریم، ثانیاً، با توجه به پیامدهای آن، بتوان سیاست‌گذاری‌های لازم برای مدیریت اجتماعی این بحران برای ذی‌نفعان و ذی‌نفوذان اجتماعی به عمل آورد و ثالثاً، فرایندهای مؤثر و تعیین کننده را شناسایی و مورد توجه قرار داد تا در شرایط بحران قرنطینه خانگی و دورکاری، بتوان بحران را به طور مناسب‌تر و دقیق‌تر مدیریت کرد و از آثار فاجعه‌آمیز و دردهای بیشتر پیش‌گیری به عمل آورد.

از سوی دیگر، با بررسی مطالعات تجربی در حوزه خانواده نشان می‌دهد، اغلب متون پژوهشی در مورد وضعیت زنان و خانواده نگاشته شده است و توجه کافی در مطالعات انجام گرفته برای تحلیل ادراک و تجربه زیسته مردان یا مقایسه این دو گروه با یکدیگر صورت نگرفته است. از این رو، این مطالعه درصدد مقایسه تطبیقی تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه از قرنطینه خانگی و دورکاری در ایام کرونا و پیامدهای آن با بهره‌گیری از روش پدیدارشناسی برآمده است. در این پژوهش تلاش شده است تا ادراک مردان و زنان عضو هیئت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها از دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا در کشور و پیامدها آن مورد کنکاش قرار گیرد و به این پرسش اصلی پاسخ داده شود که درک و تجربه زیسته زنان عضو هیأت علمی نسبت به دورکاری و قرنطینه خانگی در زمان ورود و شیوع ویروس کرونا در ایران چگونه بوده است؟ درک و تجربه زیسته مردان عضو هیئت علمی نسبت به این مسئله چیست؟ و مردان و زنان عضو هیأت علمی در تجربه زیسته دورکاری و قرنطینه خانگی با چه پیامدهای مثبت و منفی مواجه شده‌اند؟

۲. مرور ادبیات تجربی

با مرور پژوهش‌های انجام شده در حوزه تجربه زیسته به محوریت خانواده، موضوع پژوهش‌های داخلی و خارجی متعددی بوده است. در دسته پژوهش‌های داخلی تأکید بر تجربه زیسته زنان به معنای خاص و خانواده به معنای عام شده است و می‌توان آن‌ها را به ۴ گروه دسته‌بندی کرد. دسته اول مربوط به تجربه زیسته مدیران زن شامل تحقیقات Rabbani Khorasgan and colleagues (1392)، azizi (1393) و Guilan (1395) که نتایج آن‌ها بیانگر ایفای نقش‌های متعدد، توانایی‌ها و قابلیت‌های زنان بوده است و هم‌چنین هماهنگ کردن مدیران زن در انجام وظایف، تصمیمات و قدرت سازمانی آن‌هاست و صرفاً توجه به فضای کاری مدیران زن بوده است. دسته دوم، بازگویی تجربیات زنان و وجود نگرش‌های جنسیتی در تعادل میان کار و زندگی و تلاش بیشتر زنان برای کسب موفقیت بوده است. نتایج پژوهش Shadi Talab and Ebrahimipour (1395) و Hajiya Birazghi Nasrabadi (1401) به این مسائل تأکید کرده‌اند. دسته سوم، تجربه تغییرات نقشی در خانواده، افزایش فشارهای گوناگون اقتصادی و کار خانگی و نیز افزایش انواع خشونت نسبت به زنان از سوی مردان، به‌ویژه خشونت کلامی (با تأکید بر خانواده‌های قشر ضعیف و متوسط اقتصادی، فرهنگی و

اجتماعی و تحصیلات پایین مردان (Mirzaei and Nazarzadeh, 2019) را نشان داده‌اند. دسته چهارم، کرونا به عنوان عاملی تعریف شده که بر زیست جنسی افراد در چارچوب خانواده و بیرون از آن و نیز، فهم از خود، روابط خانوادگی و خویشاوندی و نقش‌های جنسیتی در خانواده تأثیر گذاشته که با افزایش فشار ذهنی و روحی نزد افراد همراه بوده است (Alavipour Rafsanjani et al., 2019). هم‌چنین، تغییر در سبک زندگی خانواده و الگوهای مصرف در خانواده، به‌ویژه افزایش مصرف کالاهای فرهنگی دیداری و شنیداری (Alexandrian, 2019)؛ بازنگری و بازاندیشی در سبک زندگی (Taj Bakhsh, 2019)، تغییر در الگوهای ارتباطی درون خانوادگی (Ebrahimi, 2019) و برآمدن سه گونه از خانواده در رویارویی با بحران کرونا (خانواده بازاندیش، انفعالی و تلفیقی) (Aliabadi, Daneshvar and Qasimpour, 1400) از تجربه‌های ایرانی در حوزه خانواده به‌ویژه بحران کرونا براساس پژوهش‌هاست.

در پژوهش‌های خارجی، دشواری زنان در تعادل میان کار و زندگی (Dem and Daftar, 2012)، تلاش زنان دانشگاهی برای تعادل کار و زندگی و وجود نگرش‌های جنسیتی در فضای کاری (Tafaletti and Starr, 2016)، تنوع شرایط خانواده‌ها، تجربه ناملازمات نزد همه آن‌ها با درجات و به روش‌های مختلف (Brock and Laifer)، تغییر در روابط اعضای خانواده (زن و شوهر و فرزندان) (Lee et al. 2020) تجربه روابط همراه با تنش (Cluver et al. 2020)، تعمیق نابرابری‌های جنسیتی در حوزه کار خانگی و افزایش فشار کار زنان (Gao and Sai, 2020) مورد توجه قرار گرفته است؛ و هم‌چنین، سیاست‌های دولتی به دلیل عدم توجه به تنوع و تکرر خانواده و شرایط آن‌ها با تأکید بر قرنطینه خانگی و نادیده گرفتن پیامدهای آن بر جمعیت‌های آسیب‌پذیر مورد انتقاد قرار گرفته است (Mendozaetal. 2021) که از مهم‌ترین نتایج به دست آمده در پژوهش‌های خارجی است. در تمایز از دیگر پژوهش‌ها، به‌ویژه پژوهش‌های داخلی، در این تحقیق تلاش شده است، با رویکرد پدیدارشناسی تجربه زیسته مردان عضو هیأت علمی در مقایسه با زنان عضو در دانشگاه و پژوهشگاه‌ها در زمان دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا، ابتدا مورد بررسی و سپس آثار و پیامدهای این شرایط در این دو گروه مورد مقایسه قرار گیرد. هم‌چنین، در هیچ یک از پژوهش‌های انجام شده داخلی و خارجی، به نقش مراقبتی و حمایتی مردان به‌ویژه مردان عضو هیأت علمی، در بحران‌ها پرداخته نشده است و در پژوهش‌ها، سلامت روان و آرامش روحی خانواده‌ها و به طور کلی جامعه ایران در گرو نقش مؤثر زنان تعریف شده است. ازاین‌رو، پژوهش

پیش رو، در قالب رویکرد کیفی و پدیدارشناسی به شناسایی الگوهای معنایی غالب در روایت زنان و مردان عضو هیأت علمی از آثار و پیامدهای تجربه قرنطینه خانگی و دورکاری در بحران کرونا می‌پردازد.

۳. روش تحقیق

در این پژوهش روش تحقیق کیفی با رویکرد پدیدارشناسی (Phenomenology) از نوع رویکرد متعالی هوسرل به بررسی موضوع پرداخته شده است. هدف اصلی این پژوهش روش پدیدارشناسی، درک ساختار اصلی پدیده‌های تجربه شده انسانی است و دستیابی به عمق مفهومی تجارب زیسته است. پدیدارشناسی در واقع یک نوع تلاش برای توصیف تجربیات زنده بدون تئوری پیشین درباره آن تجربیات است (Grossi and Mohammadi, 1390, p. 15). پژوهش حاضر از لحاظ موضوعی، شناسایی آثار و پیامدها در زمینه تجربه زیسته دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا و از لحاظ روش اکتشافی است و به توصیف تجارب زیسته ۳۰ نفر از زنان و ۳۰ نفر مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها تحت پژوهش وزارت علوم پرداخته است. با هدف تحقیق پدیدارشناسانه از آثار و پیامدها در زمینه تجربه زیسته دورکاری و قرنطینه خانگی از نگاه زنان و مردان عضو هیأت علمی بوده است. بنابراین انتظار می‌رود تا تصویری مشروح و صریح از این پدیده ترسیم گردد. البته آن‌گونه که در موقعیتی خاص از سوی افراد ادراک می‌شوند (Vanderstoep and scott, 2009: 45). در این پژوهش، از روش نمونه‌گیری غیر احتمالی از نوع هدفمند برای مصاحبه به کار گرفته شد. به طوری که با زنان و مردان عضو هیأت علمی که تجربه‌هایی از موضوع پژوهش را داشته‌اند، در دو بازه زمانی (برای زنان عضو هیأت علمی بین مهرماه ۱۳۹۹ تا مهرماه ۱۴۰۰ و برای مردان عضو هیأت علمی بین اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ تا اردیبهشت ماه ۱۴۰۲) مصاحبه به عمل آمد. در پژوهش کیفی نمونه‌گیری ادامه می‌یابد تا اشباع داده‌ها حاصل شود. (Hariri, 2016, p. 140). از این رو، در این مطالعه، انتخاب شرکت‌کنندگان، جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها تا رسیدن به اشباع داده‌ها و شرح غنی از تجربیات به دست آمده، ادامه داشت.

جدول ۱. طرح پژوهش حاضر

ماهیت مقایسه آثار و پیامدهای دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا با توجه به تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاهها و پژوهشگاهها	نقطه تمرکز
نیاز به کشف و توصیف ماهیت آثار و پیامدهای تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاهها و پژوهشگاهها در مواجهه با دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا	مسئله پژوهش
جامعه‌شناسی خانواده، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی، فلسفه پدیدارشناسی	دانش پایه
تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاهها و پژوهشگاهها	واحد تحلیل
انجام مصاحبه با افراد	شکل گردآوری داده‌ها
تحلیل داده‌ها برای گزاره‌های مهم، واحدهای معنی، توصیفات ساختاری و متنی (زمینه‌ای)، توصیف جوهر پدیده	شیوه تحلیل داده‌ها
توصیف ماهیت یک تجربه	گزارش مکتوب

در این مطالعه پایایی داده‌ها بدین ترتیب تعیین شد که داده‌های بدست آمده در مصاحبه، در یادداشت‌های در عرصه نیز بدست آمد و جهت نیل به معیار قابلیت تأیید، تمامی مراحل انجام تحقیق به‌ویژه مراحل تحلیل داده‌ها در تمام مسیر به صورت مشروح و مبسوط ثبت شد. ضمناً تعدادی از مصاحبه‌ها، کدها و طبقات استخراج شده در اختیار همکاران پژوهشگر و تعدادی از اعضای هیئت علمی که با نحوه تحلیل تحقیقات کیفی آشنا باشند، گذاشته و از آنان خواسته شد تا صحت این کدگذاری را مورد بررسی قرار دهند. به صورتی که در گام نخست و پایین‌ترین سطح تحلیل داده‌ها، بر اساس گزاره‌های معنادار برخاسته از متن مصاحبه‌ها، افق‌های فکری زنان و مردان اعضای احصا شد. در تحلیل داده‌ها، افق‌های به دست آمده مرحله قبل در درون مفهوم کلی قرار گرفت؛ و برحسب زمینه‌های اثرگذار و آثار و پیامدها به صورت منسجم توصیف شدند. فرایند سلسله مراتبی تحلیل داده‌های این پژوهش در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۲. ساختار سلسله‌مراتبی تحلیل

سطح اول تحلیل: ادغام ساختاری توصیف‌های منسجم	
جوهره آثار و پیامدهای دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا با توجه به مقایسه تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاهها و پژوهشگاهها	
سطح دوم تحلیل: توصیف منسجم روایت با توجه به خوشه‌های افق‌ها	
۱- زمینه‌های اثرگذار	۲- آثار و پیامدها

۱-۲- آثار و پیامدهای مثبت	۱-۱- دورکاری
۲-۲- آثار و پیامدهای منفی	۲-۱- قرنطینه خانگی
سطح سوم تحلیل داده‌ها: یکسان‌سازی افق‌ها	

۴. یافته‌های پژوهش

۱.۴ سطح سوم تحلیل داده‌ها: یکسان‌سازی افق‌ها

توضیحات کلامی هر شرکت‌کننده، در مرحله نخستین از تحلیل داده‌های پژوهش، به طور کامل مورد تحلیل قرار گرفتند و واحدهای معنادار از عبارات و توضیحات مشارکت‌کنندگان نتیجه‌گیری شد. در آخر اطلاعات تکمیلی نظیر کدها، منابع، تعداد مشارکت‌کنندگان در بیان افق‌ها را در مرحله نخست به جدول مربوط به یکسان‌سازی افق‌های فکری افزوده تا فهم و استنباط مخاطبان اثر در همین مرحله غنی‌تر گردد.

۱.۱.۴ تحلیل پدیدار شناختی مصاحبه‌ها برحسب زیر مؤلفه‌های «ایجاد دورکاری»

ایجاد دورکاری، یکی از شرایط زمینه‌ای اثرگذار بر تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها در زمان کرونا بوده است. با توجه به نتایج مستخرج از مصاحبه‌ها تعداد مقوله‌های دورکاری در بین زنان ۵ مورد و در بین مردان ۹ مورد بوده است. در جدول ذیل به آنها اشاره شده است:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۳. تحلیل پدیدار شناختی مصاحبه‌ها برحسب زیر مؤلفه‌های «ایجاد دورکاری»
در بین زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها

ردیف	زنان عضو هیأت علمی		مردان عضو هیأت علمی	
	زیر مؤلفه‌های «ایجاد دورکاری»	مفاهیم	زیر مؤلفه‌های «ایجاد دورکاری»	مفاهیم
۱	ایجاد مثلث ارتباط کاری	انجام کارهای اداری با استفاده از اینترنت از خانه، انجام وظایف محوله سازمانی و اداری از راه دور با استفاده از تکنولوژی‌های ارتباطی، در دسترس بودن نیروی کار از راه دور از طریق تکنولوژی‌های ارتباطی و سازمان کسب و کار، در دسترس بودن نیروی کار از راه دور از طریق اینترنت و سازمان استخدام کننده	ایجاد مثلث ارتباط کاری	انجام کارهای اداری با استفاده از اینترنت از خانه، انجام وظایف محوله سازمانی و اداری از راه دور با استفاده از تکنولوژی‌های ارتباطی، در دسترس بودن نیروی کار از راه دور از طریق تکنولوژی‌های ارتباطی و سازمان کسب و کار، در دسترس بودن نیروی کار از راه دور از طریق اینترنت و سازمان استخدام کننده
۲	محو شدن مرز بین خود شاغل و خود خانه‌دار	از بین رفتن مرز میان فضای کاری و زندگی در خانه	محو شدن مرز بین محیط کاری و محیط خانه	از بین رفتن مرز میان فضای کاری و زندگی در خانه، اختصاص بخشی از فضای خانه به اتاق کار برای انجام کارهای آموزشی و پژوهشی، برگزاری جلسات آنلاین در خانه، تدریس دوره‌های آموزشی در خانه
۳	تداخل کاری شغل زن و مرد در خانه	آنلاین بودن هم‌زمان فعالیت‌های کاری زن و مرد در خانه	تداخل کاری شغل زن و مرد در خانه	آنلاین بودن هم‌زمان فعالیت‌های کاری زن و مرد در خانه
۴	از بین رفتن مرز میان کار حرفه‌ای و مسئولیت‌های خانه	از بین رفتن مرز میان تدریس و انجام وظایف خانه، و از بین رفتن مرز میان وظایف شغلی (پژوهش و...) و انجام امور خانه، ورود پیچیدگی‌های کاری در خانه (تلفن‌ها و نامه زدن‌های کاری و قانع کردن افراد)	از بین رفتن مرز میان کار شغلی و مسئولیت‌های خانه	از بین رفتن مرز میان تدریس و انجام وظایف خانه و از بین رفتن مرز میان وظایف شغلی (پژوهش و...) و انجام امور خانه، ورود پیچیدگی‌های کاری در خانه (تلفن‌ها و نامه زدن‌های کاری و قانع کردن افراد)
۵	صرفه‌جویی در زمان و انرژی	کاهش زمان رفت و آمد، کاهش خستگی ناشی از رفت و آمد، انعطاف در انتخاب زمان کار متناسب با شرایط زندگی شخصی، ساعات کار منعطف، فعالیت زنان براساس آهنگ روزانه شخصی	کاهش زمان رفت و آمد، کاهش خستگی ناشی از رفت و آمد، انعطاف در انتخاب زمان کار متناسب با شرایط زندگی شخصی، ساعات کار منعطف، فعالیت زنان براساس آهنگ روزانه شخصی	کاهش زمان رفت و آمد، کاهش خستگی ناشی از رفت و آمد، انعطاف در انتخاب زمان کار متناسب با شرایط زندگی شخصی، ساعات کار منعطف، فعالیت مردان براساس آهنگ روزانه شخصی

ردیف	زنان عضو هیأت علمی		مردان عضو هیأت علمی	
	زیر مؤلفه‌های «ایجاد دور کاری»	مفاهیم	زیر مؤلفه‌های «ایجاد دور کاری»	مفاهیم
		خود: برخی از آنان در اوایل صبح، برخی از آنان در آخر شب، شناور شناور بودن ساعات کاری	خود: برخی از آنان در اوایل صبح، برخی از آنان در آخر شب، شناور بودن ساعات کاری	
۶			انعطاف‌پذیری در برنامه‌ریزی آموزشی	در زمان برگزاری کلاس‌ها، تشکیل تیم‌های مجازی، و انجام تمرین‌ها در محیط ویکی
۷			ظهور کلاس‌های مجازی خلاق	خلق روش‌های جدید در امر آموزش با صرف انرژی مناسب، خلق روش‌های جدید در رابطه با مشارکت بیشتر دانشجویان در کلاس مجازی، و شناسایی شیوه‌های جدید برای چگونگی فائق آمدن بر مشکلات کلاس‌های مجازی (سرعت اینترنت / قطعی اینترنت)
۸			ایجاد رایان سپهر	امکان گفتگو در فضای مجازی، ایجاد پیوندها و تعاملات در فضای مجازی، تهیه کلیپ‌های کوتاه در فضای مجازی، تهیه متن‌های کوتاه در فضای مجازی، تبدیل افراد به کنشگر تحلیل گر، و آموزش پروتکل‌های بهداشتی
۹			انجام وظایف مدیریتی (کاری) مجازی در خانه	مدیریت امور پژوهشگاه از طریق شبکه‌های اینترنتی، دریافت نامه‌ها و کارهای ارجاعی از طریق شبکه‌های مجازی، ارجاع مراسلات اداری به کارکنان، پی گیری مراسلات اداری، و مدیریت مجازی جلسه‌ها و شوراهای حوزه کاری

۲.۱.۴ تحلیل پدیدارشناختی مصاحبه‌ها برحسب زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»

با توجه به نتایج مستخرج از مصاحبه زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها، در ایام کرونا و قرنطینه خانگی، فرایند زندگی خانوادگی و حرفه‌ای آنان، فرایندی خلاقانه بوده است. به طوری که مشارکت‌کنندگان بیان کرده‌اند، در ایام کرونا، تجارب جدیدی در سطوح مراقبت از خود و دیگران، تغییر شکل سبک تعاملات خانواده، اوقات فراغت در خانه، برنامه‌های مناسبی و اخلاق مراقبتی در زندگی ظهور پیدا کرده است. اما محتوای این زیر مؤلفه‌ها در بین مردان و زنان عضو هیأت علمی متفاوت بوده است. البته در رابطه با زیر مؤلفه اخلاق مراقبتی در زندگی، تنها زنان عضو هیأت علمی به این مساله اشاره کرده‌اند. تعداد مقوله‌های قرنطینه خانگی در بین زنان ۵ مورد و در بین مردان ۴ مورد ذکر شده است که در جدول ذیل آمده‌اند:

جدول ۴. تحلیل پدیدار شناختی مصاحبه‌ها برحسب زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»
در بین زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها

ردیف	زنان عضو هیأت علمی		مردان عضو هیأت علمی	
	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	مفاهیم	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	مفاهیم
۱	پژوهش به سطوح مراقبت از خود و دیگران در میان زنان	در خانه باید مراقب خودم باشم، در ایجاد روابط درست بهداشتی با دیگران باید در جامعه مراقب خودم باشم	همیاری مراقبتی	کمک متقابل افراد به همدیگر برای مراقبت متقابل و هم‌زمان از یکدیگر، حفظ جان من و عزیزان منوط به حفظ جان دیگران، حفظ جان دیگران منوط به حفظ جان خود و عزیزانم، و ایجاد نوعی همدلی و کمک به همدیگر در داخل و خارج از خانه
		در خانه باید به دیگران کمک کنم تا مراقب خودشان باشند، در جامعه باید از دیگران مراقبت کنم تا مراقب خودشان باشند، من در خانه باید از دیگران مراقبت کنم به صورت ایجابی یا سلبی	دگریاری مراقبتی	مراقب خودمان و عزیزانمان بودن، مراقب همشهری‌هایمان بودن، مراقبت هر انسانی بودن، و مراقب هموطنان بودن
		کمک متقابل افراد به همدیگر برای مراقبت متقابل و هم‌زمان از یکدیگر، حفظ جان من و عزیزان منوط به حفظ جان دیگران، حفظ جان دیگران منوط به حفظ جان خود و عزیزانم	همیاری مراقبتی	
		به عنوان پزشک مراقب افراد بیمار در خانواده، مراقب خودمان و عزیزانمان بودن، مراقب همشهری‌ها	یاریگری مراقبت محور	

مطالعه مقایسه تطبیقی تجربه زیسته زنان و مردان ... (بهاره نصری و آمنه بختیاری) ۲۲۷

ردیف	زنان عضو هیأت علمی		مردان عضو هیأت علمی	
	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	مفاهیم	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	مفاهیم
۲	نقش زنان در تعاملات خانوادگی	از تعاملات واقعی به سوی تعاملات مجازی	دوره‌می‌های خانوادگی مجازی، ایجاد ارتباطات مجازی بین افراد، ارتباط مجازی با جهان بیرونی	از تعاملات واقعی به سوی تعاملات مجازی
		اخلاق مراقبتی زنان و مادران	پررنگ شدن نقش پدری و همسری، احساس مسئولیت در قبال فرزندان	اخلاق مراقبتی پدران
		ایفای نقش انسانی‌تر در قبال اعضای خانواده	ارتباط مهربانانه‌تر با اعضای خانواده، امکان ارتباط مسئولانه‌تر با اعضای خانواده	ایفای نقش مسئولانه‌تر در قبال اعضای خانواده
		تفاهم بیشتر و درک متقابل در خانواده	ارتباط مهربانانه‌تر با اعضای خانواده، ارتباط مهربانانه‌تر با بستگان	ایفای نقش انسانی‌تر در قبال اعضای خانواده
		نیازسنجی افراد خانواده توسط مادر	آشنایی فرزند با فعالیت‌های کاری پدر	به اشتراک‌گذاری تجربیات پدر-فرزندی
			گفتمان بیشتر با همسر، انعطاف اعضای خانواده با یکدیگر، گفتمان بیشتر بین اعضای خانواده، و گفتمان بیشتر والدین با فرزند	تفاهم بیشتر و درک متقابل در خانواده
			شناسایی نیازهای تفریحی مورد نیاز خانواده، و شناسایی علایق فرزندان خانواده	نیازسنجی افراد خانواده

ردیف	زنان عضو هیأت علمی		مردان عضو هیأت علمی	
	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	مفاهیم	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	مفاهیم
۱	افزایش درک متقابل نسبت به یکدیگر در خانواده	رفتار همدلانه مادر با اعضای خانواده، رفتار همدلانه اعضای خانواده با یکدیگر	افزایش درک متقابل نسبت به یکدیگر در خانواده	رفتار همدلانه پدر با اعضای خانواده، و رفتار همدلانه اعضای خانواده با یکدیگر
		کمک اعضای خانواده به یکدیگر، کمک مادر در کارها و امور فرزندان، کمک پدر در تمرینات فرزندان	افزایش همبستگی در خانواده	حضور در منزل و دورکاری منجر به کمک به استحکام کانون خانواده
	افزایش نقش حمایتی و عاطفی در خانواده	کمک اعضای خانواده به یکدیگر، کمک مادر در کارها و امور فرزندان، کمک پدر در تمرینات فرزندان	نزدیک شدن به فرزندان	آشنایی بیشتر با علائق و سلاقی، نیازها و رفتارهای فرزندان
			افزایش نقش حمایتی و عاطفی در خانواده	کمک اعضای خانواده به یکدیگر، کمک پدر در کارها و امور فرزندان، بازی پدر با فرزندان، و محبت بیشتر اعضای خانواده به یکدیگر
۳	اختلال در گذراندن اوقات فراغت	فراغت آشفته برای مادران، عدم فراغت شخصی برای مادر	اختلال در گذراندن اوقات فراغت	فراغت آشفته و عدم فراغت شخصی
	آشنایی با کتاب و مطالعه	مطالعه کتاب‌های غیرتخصصی، آشنایی با متون ادبی و آثار بزرگ هنری، تحلیل و تفسیر کتاب‌های مطالعه شده	آشنایی با کتاب و مطالعه	مطالعه کتاب‌های غیرتخصصی، آشنایی با متون ادبی و آثار بزرگ هنری، تحلیل و تفسیر کتاب‌های مطالعه شده
	ایجاد اوقات فراغت کاذب	اوقات فراغت کاذب جایگزین اوقات فراغت واقعی	ایجاد اوقات فراغت کاذب	اوقات فراغت کاذب جایگزین اوقات فراغت واقعی
	افزایش تماشای فیلم‌ها و سریال‌ها	استقبال از سینمای خانگی، تحلیل، تفسیر و معنا کردن فیلم‌ها	افزایش تماشای فیلم‌ها و سریال‌ها	استقبال از سینمای خانگی، تحلیل، تفسیر و معنا کردن فیلم‌ها
	وجود تفریحات مجازی	به اشتراک‌گذاری پیام‌ها، گپ و گفتگوی اینترنتی، به اشتراک‌گذاری تصاویر و فیلم‌ها و پیام‌های صوتی	آموزش غیرمستقیم فرزندان به طور ناخودآگاه	کسب مهارت در استفاده از فضای مجازی، برگزاری کلاس‌های آنلاین آموزشی برای اعضای خانواده، تهیه پادکست و تهیه پرده‌نگار، و تأثیر در فن بیان و سخنوری فرزند

ردیف	زنان عضو هیأت علمی		مردان عضو هیأت علمی	
	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	مفاهیم	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	مفاهیم
			وجود تفریحات مجازی	خلق کنشگر مجازی (به اشتراک گذاری پیام‌ها، گپ و گفتگوی اینترنتی، به اشتراک گذاری تصاویر و فیلم‌ها و پیام‌های صوتی) و فعالیت در شبکه‌های اجتماعی (تفسیر و معنا کردن محتوای مجازی)
			نبود تفریحات در فضای واقعی	مهمانی در رستوران‌ها، رفتن به گردشگاه‌ها نظیر پارک‌ها و سینماها، سفر رفتن
			انجام کارهای هنری	انجام فعالیت‌های هنری در کنار اعضای خانواده و یادگیری فعالیت‌های هنری
			انجام فعالیت‌های هنری در کنار اعضای خانواده	انجام فعالیت‌های هنری در کنار اعضای خانواده و یادگیری فعالیت‌های هنری
			توجه به خودشناسی	شناخت عمیق از خود، رشد و توسعه شخصی، و مدیریت خود
۴	بدانسان‌های مناسبت‌ها	سبک سوگواری مضطربانه	مشارکت حضوری به صورت اجباری، ترس و اضطراب از ابتلاء به کرونا در مراسم سوگواری، ترس و اضطراب از ابتلاء دیگران به کرونا در مراسم سوگواری	سبک سوگواری مضطربانه
		سبک سوگواری همزاد پندارانه	همدردی کردن با خانواده داغدار، بدون عدم حضور در مراسم	سبک سوگواری همزاد پندارانه
۵	زندگی و مراقبت	شناخت و درک اخلاقی مراقبتی در زندگی	هرگونه کوتاهی در مراقبت از خویشان نوعی گناه و بی‌اخلاقی	

۲۳۰ جامعه پژوهی فرهنگی، سال ۱۶، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۴

مردان عضو هیأت علمی		زنان عضو هیأت علمی		ردیف
مفاهیم	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	مفاهیم	زیر مؤلفه‌های «قرنطینه خانگی»	
		راه‌اندازی کمپین‌های پیشگیرانه و درمانی از سوی پژوهشگران، انتقال صحیح پروتکل‌های پیشگیرانه و درمانی به مردم	فعالیت کنشگران اجتماعی	

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۳.۱.۴ توصیف نهایی سازه‌های عام برحسب مقایسه تطبیقی «آثار و پیامدهای مثبت و منفی» در زمینه دورکاری و قرنطینه خانگی از منظر زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها در دوران کرونا

نتایج مستخرج از مصاحبه شونده‌گان (زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها) نشان دهنده‌ی این است که آثار و پیامدهای ناشی از تجربه دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا برخی مثبت و برخی منفی بوده است. به طوری که تعداد مقوله‌های آثار و پیامدهای مثبت در بین زنان ۳۰ مورد و در بین مردان ۳۹ مورد عنوان شده است. و تعداد مقوله‌ها آثار و پیامدهای منفی در بین زنان ۱۷ مورد و در بین مردان ۱۹ مورد ذکر شده است.

جدول ۵. جدول توصیف نهایی سازه‌های عام برحسب مقایسه تطبیقی «آثار و پیامدهای مثبت و منفی» دورکاری و قرنطینه خانگی از منظر زنان و مردان عضو هیأت علمی در دوران کرونا

مردان عضو هیأت علمی			زنان عضو هیأت علمی		
آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار	آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار
افزایش تنش‌های خانوادگی	افزایش همگرایی و همدلی بین یکدیگر	ایجاد دورکاری	افزایش حجم فعالیت‌ها	افزایش فعالیت‌های پژوهشی	ایجاد دورکاری
	ایجاد فرصت‌های شغلی بدون مرز برای مردان			دوری از حاشیه‌های کاری	
سردرگمی در انجام وظایف شغلی	تجربه کار با فضای مجازی و اینترنت	ایجاد مثلث ارتباط کاری	افزایش اضطراب ناشی از بحران	تجربه کار با فضای مجازی و اینترنت	ایجاد مثلث ارتباط کاری
حضور بی وقفه در منزل و عدم تمرکز بر وظایف شغلی	پررنگ شدن جایگاه اینترنت	محو شدن مرز بین خود شاغل و خود سرپرست خانواده	وجود شرایط سخت‌کاری با حضور فرزندان دانش آموز و رسیدگی به تکالیف آنها	پررنگ شدن جایگاه اینترنت	محو شدن مرز بین خود شاغل و خود خانه‌دار
برگزاری کلاس‌های آنلاین همسران	احیاء سفره‌های خانوادگی	تداخل کاری شغل زن و مرد در خانه	عدم پذیرش و رسمیت دورکاری توسط اعضای خانواده	گردهمایی خانوادگی	تداخل کاری شغل زن و مرد در خانه
چالش‌های فردی و فکری همسران با یکدیگر					
عدم پذیرش و رسمیت دورکاری	اخلاق ارتباطی در میان اعضای خانواده	از بین رفتن مرز میان کار حرفه‌ای و مسئولیت‌های خانواده	بروز تنش میان فضای کاری و زندگی در خانه	اخلاق ارتباطی در میان اعضای خانواده	از بین رفتن مرز میان کار حرفه‌ای و

مطالعه مقایسه تطبیقی تجربه زیسته زنان و مردان ... (بهاره نصیری و آمنه بختیاری) ۲۳۳

مردان عضو هیأت علمی			زنان عضو هیأت علمی		
آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار	آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار
		خانه			مسئولیت‌های خانه
بروز تنش میان فضای کاری و زندگی در خانه	عدم وجود رفت و آمدهای درون شهری	صرفه‌جویی در زمان و انرژی	قطع شدن فضای ذهنی در انجام فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی	کاهش ساعات باطل	صرفه‌جویی در زمان و انرژی
قطع شدن فضای ذهنی در انجام فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی	دوری از حاشیه‌های کاری	انعطاف‌پذیری در برنامه‌ریزی آموزشی	به تعلیق درآوردن جامعه	افزایش حمایت اطرافیان در هنگام ابتلاء به بیماری	قرنطینه خانگی
عدم آموزش‌های کلاسی با کیفیت	تهیه پاورپونت‌های آموزشی برای دانشجویان	ظهور کلاس‌های مجازی خلاق	سوءاستفاده‌های گروهی و شخصی	افزایش تاب‌آوری	تجربه سطوح مراقبت از خود و دیگران در میان زنان
کند بودن و قعطی‌های مکرر اینترنت	انعطاف‌پذیری در برنامه‌ریزی‌های آنلاین، تشکیل تیم‌های مجازی و انجام تمرین‌ها در محیط ویکی مبتنی بر همکاری جمعی	ایجاد رایان سپهر	قرنطینه شهر و عدم دیدارهای حضوری	مدیریت زنانه و تدبیر مادرانه اداره امور در بحران	اخلاق مراقبتی در زندگی
ایجاد بحران‌های فردی و خانوادگی	خرید سوپرمارکتی مجازی	انجام وظایف مدیریتی (کاری) مجازی در خانه	یادآوری دایمی و خسته کننده توجه به رعایت اصول بهداشتی به اعضای خانواده	رشد فکری فرزندان و آشنایی آنها با شغل والدین	تغییر شکل سبک تعاملات خانواده
خستگی روانی ناشی از طولانی شدن قرنطینه	حضور فعالانه و صرف وقت بیشتر در کنار فرزندان	قرنطینه خانگی	عدم استراحت و کمبود خواب	فرصت بیشتر مطالعه کتاب، تماشای فیلم و..	تغییر شکل اوقات فراغت در خانه
افزایش سطح انتظارات اعضای خانواده	کاهش هزینه‌های تردد	تجربه سطوح مراقبت از خود و دیگران در میان مردان	ایجاد فرسودگی ناشی از کار بی وقفه	حذف یکسری رفت و آمدهایی که بیشتر جنبه تشریفاتی داشتند.	تغییر شکل برنامه‌های مناسبتی
				کسب تجربه‌های جدید هنری، آموزشی، ورزشی و سرگرمی	

مردان عضو هیأت علمی			زنان عضو هیأت علمی		
آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار	آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار
				در کنار اعضای خانواده	
ایجاد فرسودگی روانی	ایجاد نشاط و خلاقیت در افراد	تغییر شکل سبک تعاملات خانواده	اعتیاد به فضای مجازی	هر یک از اعضای خانواده حکم پزشک اجتماعی (شهروند پزشک اجتماعی)	
اعتیاد به فضای مجازی	بهره‌مندی بیشتر از انواع رسانه‌های مکتوب، دیداری و شنیداری	تغییر شکل اوقات فراغت در خانه	فشار فزاینده کار و مسئولیت زنان	کنشگری فعال و خلاق در بحران	
تولید و چرخش اطلاعات نادرست از سوی دولت	کمک به رشد فکری فرزندان	تغییر شکل برنامه‌های مناسبی	ساختار فنی نامناسب جهت دورکاری	گامی در جهت بهبود و ارتقای سواد رسانه‌ای خود و فرزندان	
بحران در سیاست‌گذاری دولت	بازگشت به جایگاه بالای خانواده		روزمهرگی و خستگی روانی ناشی از کار بی‌وقفه	آشنایی فرزندان با ظرایف شغلی والدین	
بی‌هویتی ظاهری (بواسطه استفاده از ماسک)	ترویج مسئولیت‌پذیری اجتماعی		کاهش کیفیت فعالیت‌ها	توجه به اصل خود آگاهی	
روزمهرگی و خستگی روانی	توجه به فاصله‌گذاری مجازی			دسترسی به کتابخانه‌های الکترونیک	
محدودیت در فرایند علمی و اجرایی زندگی کاری	توجه به فاصله اجتماعی مجازی			ریزش جهانی نسبت به تصور از شناخت جهان	
	شناخت بیشتر نسبت به روحیات فرزندان			کسب جایگاه بالای فرهنگ دیجیتال	
	احساس مسئولیت بیشتر نسبت به خانواده			آشنایی با شغل والدین	

مطالعه مقایسه تطبیقی تجربه زیسته زنان و مردان ... (بهاره نصری و آمنه بختیاری) ۲۳۵

مردان عضو هیأت علمی			زنان عضو هیأت علمی		
آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار	آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار
	پیدایش و گسترش فعالیت‌های علمی و ارتباطات اجتماعی آنلاین			ایجاد چند پیشگی در فضای مجازی	
	آشنایی فرزندان با فعالیت‌های مجازی			توجه بیشتر به فاصله‌گذاری و تمهیدات بهداشتی	
	خودآگاهی نسبت به شغل یکدیگر			فرصتی برای خودشناسی و مرگ اندیشی	
	دسترسی به کتابخانه‌های الکترونیک			تلاش برای برقراری تعادل میان کار و زندگی	
	تبدیل به کنش فعال و خلاق			پرداختن به امور عقب افتاده پژوهشی	
	گامی در جهت بهبود سواد رسانه‌ای			ایجاد فرصت‌های شغلی بدون مرز برای زنان	
	توجه به اصل خودآگاهی			احساس همدلی	
	کسب جایگاه بالای فرهنگ دیجیتال			کمک به ایجاد زنجیره انسانی مجازی	
	آشنایی با شغل والدین				
	ایجاد چند پیشگی در فضای مجازی				
	افزایش فعالیت‌های پژوهشی				
	کمک به تسهیل در امور خانواده				
	مدیریت زمان انجام کارهای علمی				

مردان عضو هیأت علمی			زنان عضو هیأت علمی		
آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار	آثار و پیامدهای منفی	آثار و پیامدهای مثبت	زمینه‌های اثرگذار
	چندپیشگی در فضای مجازی				
	پرداختن به امور عقب افتاده				
	ایجاد فرصت‌های شغلی بدون مرز برای مردان				
	احساس همدلی				
	ایجاد زنجیره انسانی مجازی				
تعداد مقوله‌های ایجاد دورکاری در مردان عضو هیأت علمی : ۹			تعداد مقوله‌های ایجاد دورکاری در زنان عضو هیأت علمی : ۵		
تعداد مقوله‌های قرنطینه‌های خانگی در مردان عضو هیأت علمی: ۴			تعداد مقوله‌های قرنطینه‌های خانگی در زنان عضو هیأت علمی: ۵		
تعداد مقوله‌های آثار و پیامدهای مثبت در مردان عضو هیأت علمی: ۳۹			تعداد مقوله‌های آثار و پیامدهای مثبت در زنان عضو هیأت علمی: ۳۰		
تعداد مقوله‌های آثار و پیامدهای منفی در مردان عضو هیأت علمی: ۱۹			تعداد مقوله‌های آثار و پیامدهای منفی در زنان عضو هیأت علمی: ۱۷		

۲.۴ سطح دوم تحلیل: توصیف منسجم روایت با توجه به خوشه افق‌ها

در این پژوهش، افق‌ها مربوط به تجارب زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های مشارکت‌کننده به صورت منسجم تعریف شده است. عنوان خوشه‌ها عبارتند از: زمینه‌های اثرگذار (دورکاری و قرنطینه خانگی) و آثار و پیامدهای مثبت و منفی.

۱.۲.۴ توصیف منسجم متن روایت مربوط به زمینه‌های اثرگذار بر تجربه زیسته

زنان و مردان عضو هیأت علمی (دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها) در ایام کرونا

یکی از شرایط زمینه‌ای اثرگذار بر تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها، دورکاری در این ایام (کرونا) بوده است. دورکاری در این ایام شامل ایجاد مثلث ارتباط کاری، محو شدن مرز بین خود شاغل، خود خانه‌دار و محیط خانه، تداخل کاری شغل زن و مرد در خانه، از بین رفتن مرز میان کار حرفه‌ای و مسئولیت‌های خانه، صرفه‌جویی در زمان و انرژی، انعطاف‌پذیری در برنامه‌ریزی آموزشی، ظهور کلاس‌های مجازی خلاق، ایجاد رایان سپهر و انجام وظایف مدیریتی (کاری) مجازی در خانه بوده است. منظور از ایجاد مثلث ارتباط کاری از نگاه زنان و مردان اعضای هیأت علمی، انجام کارها و وظایف شغلی و اداری از خانه با استفاده از اینترنت، انجام وظایف محوله سازمانی و اداری از راه دور با استفاده از تکنولوژی‌های ارتباطی و در دسترس بودن نیروی کار از راه دور از طریق تکنولوژی‌های ارتباطی و سازمان کسب و کار و یا دسترس بودن نیروی کار از راه دور از طریق اینترنت و سازمان استخدام‌کننده بوده است. هم‌چنین دورکاری منجر به ایجاد محو شدن مرز بین خود شاغل و خود خانه‌دار (در بین زنان) و محیط خانه (در بین مردان) می‌گردد. به علاوه، آنلاین بودن هم زمان فعالیت‌های کاری زن و مرد در خانه منجر به تداخل کاری شغل زن و مرد در محیط و فضای خانه می‌شود. هم‌چنین، مرز میان تدریس و انجام وظایف خانه و یا مرز میان وظایف شغلی (پژوهش و...) و انجام وظایف خانه از بین می‌رود. مردان عضو هیأت علمی به اشتراک‌گذاری تجربیات پدر-فرزندی (آشنایی فرزند با فعالیت‌های کار پدر)، افزایش همبستگی در خانواده (حضور و کمک به خانواده در دوران دورکاری منجر به استحکام خانواده)، و نزدیک شدن به فرزندان (آشنایی بیشتر با علایق و سلیقه، نیازها و رفتارهای فرزندان) باعث ظهور سبک جدید تعاملات خانواده دانسته‌اند. یکی دیگر از تجارب زندگی زنان و مردان عضو هیأت علمی در ایام کرونا، مساله اوقات فراغت و تغییر شکل اوقات فراغت در خانه بوده است. البته شیوه

گذراندن اوقات فراغت در خانواده قبل از کرونا دست خوش تغییر شده بود و افراد از یکسو زمان بیشتر را برای فراغت در اختیار داشتند و از سویی دیگر برخی بیان می‌کردند این اوقات فراغت منجر به آشفتگی در فراغت و عدم فراغت شخصی آنها نیز شده بود. به علاوه، در تجربه زندگی در ایام کرونا، زنان و مردان عضو هیأت علمی به تغییر شکل سبک‌های سوگواری (تغییر شکل برنامه‌های مناسبتی) اشاره کرده‌اند. به طوری که با توجه به نتایج مستخرج از مصاحبه‌های آنان می‌توان دو سبک سوگواری «مضطربانه» و «همزادپندارانه» نام برد. در سبک سوگواری مضطربانه، از یک طرف، مشارکت حضوری به صورت اجباری و از طرف دیگر، ترس و اضطراب از ابتلاء خود به کرونا یا ترس و اضطراب از ابتلاء دیگران به کرونا در مراسم سوگواری وجود داشته است. در سبک سوگواری همزاد پندارانه، نوعی همدردی با خانواده داغدار بدون عدم حضور در مراسم شکل گرفته بود.

۲.۲.۴ توصیف منسجم متن روایت مربوط به آثار و پیامدهای "مثبت" ناشی از تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی (دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها) در دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا

آثار و پیامدهای مثبت ناشی از تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها در دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا شامل بهبود جایگاه اینترنت و سواد رسانه‌ای اعضای خانواده بوده است. زنان عضو هیأت علمی ظهور شهروند پزشک اجتماعی (هر یک از اعضای خانواده حکم پزشک اجتماعی را داشتند)، اخلاق مراقبتی و فاصله گرفتن از سخت‌گیری‌های اداری را بیان کردند. مردان عضو هیأت علمی به ظهور نمادشناسی مجازی (نزدیک شدن افراد از طریق فضای مجازی، احساس در آغوش گرفتن، بوسیدن، غمخواری و دلداری یکدیگر از طریق فضای مجازی)، و ورود فضای مجازی در زندگی همگان به عنوان یک راه‌حل طلایی اشاره کرده‌اند. از پیامدهای مثبت دیگری که هم‌چنین، مشارکت‌کنندگان بیان کردند، احیاء سفره‌های خانوادگی و اخلاق ارتباط در میان اعضای خانواده بود. هم‌چنین، حمایت اطرافیان دور و نزدیک (تماس تلفنی و تهیه غذا و تهیه دارو) در هنگام ابتلا به بیماری افزایش یافت. به علاوه، خانواده شاهد رشد فکری فرزندان براساس اشتراک‌گذاری تجربیات والدین-فرزند و گفتمان بیشتر والدین با فرزند بوده است. حتی فرزندان با آثار هنری آشنایی پیدا کرده‌اند. در حقیقت، محیط خانه، تبدیل

به ظهور «خانه‌ای فعال» گردید. در این ایام، تاب‌آوری مردم در برابر مشکلات، و افزایش قدرت سازگاری آنان با شرایط موجود افزایش یافته بود.

۳.۲.۴ توصیف منسجم متن روایت مربوط به آثار و پیامدهای "منفی" ناشی از تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی (دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها) در دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا

زنان و مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها بیان کرده‌اند، دورکاری و قرنطینه خانگی، منجر به افزایش تنش‌ها و مناقشات خانوادگی و اضطراب، به واسطه انتقال و تبادل اخبار ناگوار پاندومی کرونا به یکدیگر، وجود درگیری همه‌جانبه و پرشمار در ارتباطات اعضای خانواده، و دخالت به طور ناخواسته افراد در امور یکدیگر بوده است. زنان عضو هیأت علمی مطرح کردند، دورکاری و قرنطینه خانگی در مواجهه با بحران کووید ۱۹، به فشار فزاینده کار خانگی زنان در دوران قرنطینه (فشار نقشی و فشار مضاعف نقش زنان در خانواده)، افزایش نقش مراقبت‌گری زنان، مسئولیت بهداشت خانه، تداخل کارکردی در نقش‌های زنان، تغییر در سبک خواب و خانگی شدن زندگی، منتهی شد؛ و مردان عضو هیأت علمی مطرح کردند، یکی از پیامدهای منفی در ایام کرونا، بحران در سیاست‌گذاری دولت و تولید و چرخش اطلاعات نادرست از سوی دولت بوده است؛ و دولت به جای توجه به منافع مردم، ملاحظات سیاسی خود را در نظر می‌گرفت. به طوری که آمار و اطلاعات نادرست به مردم ارائه می‌گردید، در حالی که مردم این شرایط را با کشورهای دیگر به‌ویژه توسعه یافته مقایسه می‌کردند؛ و این امر بی‌اعتمادی جامعه را نسبت به عملکرد دولت ایجاد کرده بود. به علاوه، مردان عضو هیأت علمی، به ظهور بی‌هویتی ظاهری اشاره کرده‌اند. به طوری که بخش قابل توجهی از مردم در ایران و کشورهای جهان مجبور به استفاده از ماسک بودند که این امر منجر به ظهور جهانی آکنده از انسان‌های بدون چهره شده بود.

۳.۴ سطح اول تحلیل: جوهره به کارگیری راهکارهایی در زمینه دورکاری و قرنطینه خانگی از منظر زنان و مردان عضو هیأت علمی در ایام کرونا

در این فرآیند پدیدارشناسی، مربوط به پیوند بین توصیفات متنی با توصیفات ساختاری پدیده و براساس ذات و جوهر پدیده آشکار است. (Moustakas, 1994: 50) مانند مراحل قبل فرآیند پدیدارشناسی، براکت یا همان اپوخه، پیش از این مرحله نیز انجام شد، بنابراین در این قسمت برای دستیابی به جوهره آثار و پیامدهای دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا با توجه به تجربه زیسته زنان و مردان عضو هیأت علمی، ترکیبی از توصیفات متنی تجربیات زنان و مردان عضو هیأت علمی مورد استفاده قرار گرفته است. در میان زنان و مردان عضو هیأت علمی منجر به پیدایش سطوح مراقبت از قبیل همیاری مراقبتی و یاریگری مراقبت محور شده است. به علاوه، سبک تعاملات خانواده، اوقات فراغت و برنامه‌های مناسبی دستخوش تغییر گردید. البته جامعه پژوهش آثار و پیامدهای مثبتی نظیر برجسته شدن نقش اینترنت در زندگی افراد در خانواده‌ها و ظهور زنجیره انسانی مجازی و نمادشناسی مجازی، پررنگ شدن جایگاه خانواده و نقش والدین در رشد فکری و هنری فرزندان و بازگشت به اهمیت سفرهای خانوادگی، احیاء ارتباطات مناسب میان اعضای خانواده همراه با همدلی، پررنگ شدن حمایت‌های خانوادگی در هنگام مشکلات و بیماری، فاصله گرفتن از ضوابط سخت‌گیرانه اداری و رشد چند پیشگی در فضای مجازی و فعالیت در دانشگاه‌های داخل و خارج از کشور با کنترل مدیریت زمان و تعادل میان کار و خانواده را نیز مطرح کرده است. همچنین، در کنار این آثار مثبت، زنان و مردان عضو هیأت علمی به آثار و پیامدهای منفی هم چون بروز و افزایش تنش و اضطراب میان فضای کاری و زندگی در خانه به طوری که می‌توان به قطع فضای ذهنی در انجام فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، سوءاستفاده‌های گروهی و شخصی، ایجاد فشار فزاینده بین کار و مسئولیت زنان، وجود عوامل پشتیبانی نامناسب، روزمرگی و خستگی روانی و کاهش سطح کیفی فعالیت‌ها اشاره کرده‌اند.

۵. نتیجه‌گیری

زمانی که ویروس کرونا از راه رسید، وضعیت اضطراری را در ایران و جهان تحمیل کرد. به طوری که مردم در ایران و دیگر کشورها، دورکاری و قرنطینه خانگی را تجربه کردند که

این تجربه زیسته، پیامدهای مثبت و منفی را در گروه‌های شغلی به همراه آورد که در این مطالعه، تمرکز بر روی زنان و مردان عضو هیأت علمی بوده است. آنچه در این مطالعه حائز اهمیت است، بازتعریفی که مشارکت‌کنندگان در مورد دورکاری و قرنطینه خانگی در ایام کرونا داشته‌اند و متعاقب آن پیامدهای مثبت و منفی را نیز تجربه کرده‌اند. با توجه به نظریه توازن نقش (Role Balance Theory) مارکز، افراد توانمند، می‌توانند چندین نقش را همزمان بر عهده گیرند، مشروط به آنکه از نظام متوازن از تعهدات نقش برخوردار باشند و فشار و تعارض کمتری احساس کنند. در برداشت مارکز انرژی و زمان لازم برای ایفای توقعات نقش‌های چندگانه به طور اجتماعی داشته باشند. بدین معنا که برای هر نقشی که فرد نسبت به آن تعهد بالایی داشته باشد و احساس کند که باید آن را به طور جدی‌تری انجام دهد، انرژی بیشتری مصرف خواهد کرد. (Casper et al. 2018: 200). حال با توجه به این دیدگاه، از آنجا که وظایف خانوادگی مردان عضو هیأت اجتماعی بر ساخت اجتماعی است، از این‌رو مشاهده می‌گردد، مردان عضو هیأت علمی در ایام کرونا سعی کرده‌اند، انرژی و زمان لازم را برای ایفای نقش‌های پدری و همسری که جامعه به آنان محول کرده است، اختصاص دهند. در حالی که انرژی و زمان بیشتری را صرف ایفای نقش‌های شغلی خود کرده‌اند، زیرا در ساختار اجتماعی ایران، مرد سرپرست، نان‌آور و تأمین‌کننده اصلی نیازهای یک خانواده است. از این‌رو، مردان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها، سعی کرده‌اند، تعهد خود را نسبت به نقش‌های شغلی‌شان را با تمام کاستی‌ها و محدودیت‌ها به درستی در ایام کرونا، دورکاری و قرنطینه خانگی انجام دهند و هم زمان توازن بین نقش‌های خانوادگی (پدری و همسری) و شغلی خود ایجاد نمایند. در صورتی که زنان عضو هیأت علمی، انرژی و زمان زیادی را صرف ایفای نقش‌های مادری، همسری و شغلی خود کرده‌اند.

احیاء سفره‌های خانوادگی به معنای احیاء ارتباط و محفل گرد هم آمدن اعضای خانواده، اخلاق ارتباطی در میان اعضای خانواده و بازگشت ارزش‌های ارتباطی سنتی به خانواده‌ها بوده است. مطالعات سال‌های اخیر نشان داده است که گفتگو و تعامل کلامی در میان اعضای خانواده‌های ایرانی بسیار کاهش یافته است که برای آن دلایل و عوامل بسیاری مطرح است، اما همه‌گیری کرونا، دورکاری، قرنطینه خانگی و خانه‌نشینی افراد سبب افزایش گفتگو و تعامل و مدارا در خانواده‌ها شده است. در واقع شاهد بازگشت ارزش‌های سنتی به خانواده ایرانی هستیم. در حقیقت، ویروس کرونا به افراد در جامعه یادآوری کرد

که خانه و خانواده تا چه اندازه اهمیت دارد و چقدر ما انسان‌ها از آن‌ها غافل بوده‌ایم و با ظهور این ویروس انسان‌ها به خانه‌هایشان برگردانده شدند تا دوباره بتوانند وحدت خانواده خود را با مناسبات عاطفی گرم و صمیمی مستحکم کنند. (Karimi, 1401, p. 90). کرونا با نمادشناسی آدم‌هایی که نمی‌توانند به یکدیگر نزدیک شوند، همراه بود. آدم‌هایی که نمی‌توانند یکدیگر را در آغوش بگیرند، ببینند، ببوسند، دل‌داری دهند، و غم‌خوار هم باشند (Fakuhi, 2019, p. 212) در واقع، پدیده فاصله اجتماعی مجازی ظهور پیدا کرد.

پیامدهای مثبت دیگر، افزایش تاب‌آوری مردم در برابر مشکلات و افزایش قدرت سازگاری آنان با شرایط موجود، ترویج مسئولیت‌پذیری اجتماعی، و فاصله‌گذاری تمهیدات بهداشتی، تمرین عدالت اجتماعی و سیاسی در بحران‌ها، ظهور انسان به عنوان موجودی اجتماعی مجازی بوده است. به عبارتی، ویروس کرونا به انسان یادآوری می‌کند که می‌تواند صبور باشد، یا وحشت‌زده شود. می‌تواند درک کند که چنین شرایطی بارها و بارها در طول تاریخ اتفاق افتاده و این نیز گذشت. (Karimi, 1401, p. 87). هم‌چنین پارادایم فرهنگی «خانه‌ای فعال» در این ایام ظهور و ساخته شد که فرد صرفاً مصرف‌کننده صرف نیست و خالق آثار ادبی و هنری جدید است و به نتایج پژوهش‌های جدید دسترسی دارد. آلن تورن نظریه‌پرداز اجتماعی، در کتاب «پارادایم جدید» نشان می‌دهد که در دنیای امروز پارادایم فرهنگی یعنی پارادایمی که هر شهروند و هر انسانی باید سوژگی، عاملیت، خلاقیت و حضور فعال خودش را در جامعه امروز بسازد، سرشت ناگزیر ماست و در این روزهای قرنطینه می‌توانیم فیلم‌ها را ببینیم، کتاب‌ها را بخوانیم، با متون ادبی و آثار بزرگ هنری آشنایی عمیق‌تری پیدا کنیم و سعی کنیم کنشگر فعال و خلاق باشیم. (Tom, 2017, p. 33). خسرو باقری در نوشتاری با عنوان «کرونا معلم آخر» معتقد است، کرونا معرفت‌شناسی ما را تحول بخشد و نشان داد واقعیت‌هایی در جهان وجود دارند که نمی‌توان آن‌ها را نادیده گرفت و از آن‌ها عبور کرد، بلکه باید در برابر آن‌ها سر فرود آورد. واقعیت‌هایی سترگ وجود دارند که راه ما را می‌بندند و ما را به شناخت خود وامی‌دارند. آری این ذهن خلاق ماست که باید جامه‌ای در خور قامت این واقعیت‌ها بدوزد. (Karimi, 2019, p. 84). از سوی دیگر، دورکاری و قرنطینه خانگی، نوعی خودآگاهی نسبت به شغل یکدیگر نظیر وظایف کاری و شغلی، ظرفیت‌ها و سختی و چالش‌های کاری و فرصتی برای تمرین خانه‌نشینی اجباری و پیدایش و گسترش فعالیت‌های علمی و ارتباطات اجتماعی آنلاین در حوزه‌های آموزش و پژوهشی فراهم آورد. Fazli (1399) معتقد است، ما در حالی «خانه‌نشینی ناگزیر» را پذیرا شده‌ایم که

خانه‌ها پذیرای ما نیستند. برای خانه‌نشینی ما نیازمند احیای خانه و توسعه‌ی عملکردهای آن به کمک خلاقیت‌های فردی و پذیرش مسئولیت دشوار بازاندیشی در معنای خانه و تلاش برای توسعه‌ی عملکردهای خانه هستیم. (Fazli, 2019, p. 112).

هم‌چنین، مردان و زنان عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها بیان کردند، در شرایط کرونا که همه مردم با این پاندمی درگیر شده‌اند، «احساس همدلی» و «زنجیره انسانی مجازی» بین افراد جامعه ایجاد شده است. کرونا «من» را به «ما» تبدیل کرد و به خوبی نشان داد که انسان‌ها نه تنها برابر بلکه تنگاتنگ در بر یکدیگرند و سرنوشت همه آن‌ها چون تاروپودی در هم پیچیده است. چنین نیست که اگر کسی گلیم خویش را از آب برگیرد، بتواند در گوشه عزلتی، مأوی بگیرد و در حباب بسته خویش زندگی کند. به علاوه، برخی از زنان و مردان عضو هیأت علمی به آثار و پیامدهای منفی ناشی از دورکاری و قرنطینه خانگی نظیر افزایش تنش‌های خانوادگی و مناقشات در خانواده، ایجاد بحران‌های فردی و خانوادگی نظیر تنش‌های روانی و عاطفی، افزایش سطح انتظارات اعضای خانواده، احساس فرسودگی روانی و... اشاره کرده‌اند. در مجموع با توجه به ظهور آثار و پیامدهای مثبت و منفی پاندمی کرونا در رابطه با دورکاری و قرنطینه خانگی، شاید بتوان بیان کرد، این سرآغاز «عجیب»، برای ورود به گفتمانی «غریب» از «جهان کرونازده» و «کرونای جهان گیر» است که سرنوشت انسان‌های گرفتار در گرداب این ویروس به‌ظاهر تبهکار را رقم‌زده است و بجاست که با به کارگیری عقل و خرد جمعی و اتخاذ تدابیر بینش ورزانه، خود را آماده مواجهه سازنده با پیامدهای نامعلوم و نامأنوس آن کنیم (Karimi, 1401, p. 10). به طوری که زنان و مردان عضو هیأت علمی تلاش کرده‌اند، با به کارگیری عقل و خرد جمعی و اتخاذ تدابیر خرد ورزانه با این ویروس، هرچند با وجود، آثار و پیامدهای مثبت و منفی آن، مواجهه سازنده‌ای داشته باشند.

کتاب‌نامه

- ابراهیمی، مرضیه (۱۳۹۹). سنخ‌شناسی مواجهه خانواده ایرانی با بحران کرونا، فصلنامه بررسی مسائل اجتماعی ایران، دوره ۱، شماره ۱، ص ۲۲۵-۲۴۹.
- اسکندریان، غلامرضا (۱۳۹۹). ارزیابی پیامدهای ویروس کرونا بر سبک زندگی (با تأکید بر الگوی مصرف فرهنگی). ارزیابی تأثیرات اجتماعی، (ویژه‌نامه پیامدهای شیوع ویروس کرونا-کویید ۱۹)، ۸۵-۶۵

۲۴۴ جامعه‌پژوهی فرهنگی، سال ۱۶، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۴

- براک، آر. ال.، و لایفر، ل.ام. (۲۰۲۰). علم خانواده در زمینه همه‌گیری COVID-19: راه‌حل‌ها و جهت‌های جدید روند خانواده، ۵۹ (۳)، ۱۰۷-۱۰۱۷.
- بودلایی، حسن (۱۳۹۵)، روش تحقیق پدیدارشناسی، تهران، نشر جامعه‌شناسان.
- تاج‌بخش، غلامرضا (۱۳۹۹). واکاوی سبک نوین زندگی عصر پسا کرونا. مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۱۰ (۳۵)، ص ۳۴۰-۳۶۰.
- تافلتی، کیم، استار، کارن (۲۰۱۶). "آکادمیک‌های زنان و تعادل کار و زندگی: گفت‌وگوهای جنسیتی کار و مراقبت: دانشگاهیان زن و تعادل کار و زندگی"، کار و سازمان در جنسیت، ۲۳ (۵) سپتامبر.
- تورن، آلن (۱۳۹۷). پارادایم جدید، مترجم، سلمان صادقی زاده، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- حریری، نجلا (۱۳۹۶). اصول و روش‌های پژوهش کیفی، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی-واحد علوم تحقیقات.
- دام، لینا و دفتردار، صدهیر (۲۰۱۲) "تعادل کار - زندگی توسط اعضای هیئت علمی زن: معمای درون"، مجله مدیریت KIIT، جلد ۸، https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2254305.
- داوودی، مرضیه، شمسی، مرادی (۱۳۹۷)، شناسایی عوامل مؤثر بر توازن بین کار و زندگی در زنان فصلنامه زن و فرهنگ، دوره ۱۰، شماره ۳۸.
- ربانی خوراسگانی، علی، الهی دوست، سعیده و فرشته کیسریه نجف‌آبادی (۱۳۹۲). «بررسی پدیدارشناختی تجربه زیسته مدیران زن در اصفهان». فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی. سال ۲۴، شماره ۴ (۵۲): ۱۹-۴۲.
- رحمانی، جبار (۱۳۹۹). سفرهای کرونایی، چرا مردم به سفر می‌روند؟، مجموعه مقالات جستارهایی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی بحران ویروس کرونا در ایران، موسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- رستگارخالد، امیر (۱۳۸۳). خانواده، کار و جنسیت، تهران: انتشارات روابط عمومی شورای فرهنگی و اجتماعی زنان.
- شادی طلب، ژاله و ابراهیم پور، سمانه (۱۳۹۶). بازگویی تجربیات زنان در ارتقای درجه استادی در دانشگاه‌های ایران. فصلنامه علمی-پژوهشی رفاه اجتماعی. مجله ۱۷ (۶۶): ۵۳-۱۰۶.
- عزیزی، فروغ (۱۳۹۳). تجربه زیسته مدیریت زنان در جامعه مردسالار. روزنامه ایران، شماره ۴۹۵، شماره دی.
- علوی پور رفسنجان، آریتا؛ عبدی، رقیه و غزنوی، عصمت (۱۳۹۹). بررسی سلامت روان و شیوع اختلالات روان‌شناختی در مادران دارای فرزند مدرسه‌ای در بحران کرونا، دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، سال سوم، شماره ۲۹، ص ۳۴-۳۹.

مطالعه مقایسه تطبیقی تجربه زیسته زنان و مردان ... (بهاره نصیری و آمنه بختیاری) ۲۴۵

علی آبادی، شیما، دانشور، سحر، و قاسم پور، فاطمه (۱۴۰۰). مطالعه پدیدارشناختی تجربه‌ی زیسته‌ی خانواده ایرانی در دوران قرنطینه کرونا، نشریه مسائل اجتماعی ایران، دوره ۱۲، شماره ۱، ص ۳۳-۶۱.

فاضلی، نعمت ا.. (۱۳۹۹). (۱۳۹۹). فرهنگ و فاجعه؛ جستارهای انسان‌شناختی درباره مصیبت‌های جمعی در ایران، تهران: نشر فرهنگ.

فکوهی، ناصر (۱۳۹۹). روزگار کرونا، تأملاتی فرهنگی درباره کرونا ویروس، موسسه آبی پارس، نشر پل فیروزه‌ای.

کاسپر، دبلیو جی، وزیری، اچ، وین، جی. اچ، دی هاو، اس، و گرینهاوس، جی (۲۰۱۸). جنگل جنگل تعادل کار غیر کاری: بررسی جامع و فرا تحلیلی معنا و اندازه گیری آن، مجله روانشناسی کاربردی، ۱۰۳ (۲)، ۱۸۲-۲۱۴.

کریمی، عبدالعظیم (۱۳۹۹). همزیستی با کرونا، نگاهی متفاوت به زندگی پسا کرونا، تهران: نشر صابرین. کریمی، عبدالعظیم (۱۴۰۱). مواجهه با بحران پسا کرونا، تهران: نشر قدیانی.

الکساندر، جی. (۲۰۰۴) "به سوی یک نظریه ترومای فرهنگی"، در ایرمن، ران، آسیب فرهنگی و هویت جمعی. برکلی، کالیفرنیا: انتشارات دانشگاه کالیفرنیا، pp1-30.

کلور، ال، لاکمن، جی. ام، شرر، ال، وسلز، آی، کروگ، ای، راکوتومالالا، اس، و مک دونالد، ک. (۲۰۲۰). فرزندپروری در زمان COVID-19، لانست، ۳۹۵ (۱۰۲۳۱).

گائو، جی، و سای، ال. (۲۰۲۰) به سوی دنیای مجازی: انزوای اجتماعی و مبارزه در طول همه‌گیری COVID-19 به عنوان زنان مجرد که به تنهایی زندگی می‌کنند. جنسیت، کار و سازمان، ۲۷ (۵)، ۷۵۴-۷۶۲.

گروسی، سعیده و محمدی دولت آباد، خدیجه (۱۳۹۰). تبیین تجربه زیسته زنان وابسته به مواد مخدر از پدیده اعتیاد، نشریه زن و جامعه (جامعه‌شناسی زنان)، دوره ۲، شماره ۱، ص ۵۵-۷۵.

گیلان، ام‌البنین (۱۳۹۵). تجربیات زیسته مدیران زن در استان گلستان. شورای راهبردی بانوان فرهیخته گلستان. همایش استانی سلامت زنان ناشر تخصصی همایش‌های ایرانی: مرجع دانش.

لی، جی، چین، ام، و سونگ، ام. (۲۰۲۰). چگونه COVID-19 زندگی خانوادگی و رفاه را در کره تغییر داده است؟ مجله مطالعات خانواده تطبیقی، ۵۱ (۳-۴)، ۳۰۱-۳۱۳.

مستکاس، سی. ای. (۱۹۹۴) روشهای تحقیق پدیدارشناسی هزار اوکس، کالیفرنیا: انتشارات سیج. مندوزا، دی. ال، بنی، تی ام، گانگولی، آر، پوتینا، آر، پیروزی، سی. اس، کواکنبوش، سی، ... و ژانگ، ی. (۲۰۲۱). نقش نابرابری ساختاری بر میزان بروز COVID-19 در مقیاس محله در مناطق شهری. کووید، ۱ (۱)، ۱۸۶-۲۰۲.

میرزایی، مهدی و نظرزاده، مسعود (۱۴۰۰). بررسی علل افزایش خشونت خانگی علیه زنان در ایام قرنطینه خانگی شیوع همه‌گیری کرونا و ارائه راهکارهایی در جهت دستیابی به حقوق شهروندی

۲۴۶ جامعه‌پژوهی فرهنگی، سال ۱۶، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۴

زنان در ایام پسا کرونا (مورد مطالعه: زنان شهر ایلام)، نشریه مطالعات حقوق شهروندی، دوره ۵، شماره ۱۹، ص ۲۴۳.

نصرآباد، حجیه بی‌بی (۱۴۰۱)، زمینه‌های تعارض میان نقش‌های شغلی و خانوادگی و راهبردهای مقابله با آن، فصلنامه زن در توسعه و سیاست، دوره ۲۰، شماره ۱، بهار ۱۴۰۱.

وندروستوپ، اسکات، (۲۰۰۹) روش تحقیق برای زندگی روزمره. ترکیب رویکرد کمی و کیفی توسط جان ویلی و پسران

